

תפ"ח (נצרת) 11477-10-12 - מדינת ישראל נ' מ ג

תפ"ח (נצרת) 11477-10-12 - מדינת ישראל נ' מ ג מחוזי נצרת

תפ"ח (נצרת) 11477-10-12

מדינת ישראל

נגד

מ ג (עציר)

בית המשפט המחוזי בנצרת

[11.10.2015]

בפני כב' סגן הנשיא, השופט - תאופיק כתילי - אב"ד כב' השופט אשר קולה כב' השופט דני צרפתי

מטעם המאשימה - עו"ד אילנה ירושלמי

מטעם הנאשם - הובא וע"י ב"כ עו"ד תמי אולמן

מטעם משפחת המנוחה - עו"ד שיח מוחמד פאהד

החלטה

1. ביום 1.5.14 ניתנה הכרעת דינו, במסגרתה הורשע הנאשם לפנינו בעבירות של רצח בכוונה תחילה, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק"); ואיומים, לפי סעיף 192 סיפא לחוק. בהמשך לכך טענה ההגנה כי יש מקום להחיל על עונשו של הנאשם את הוראת סעיף 300א' לחוק שעניינו ענישה מופחתת בעבירת רצח.

במסגרת החלטה זו נכריע בסוגיה הנ"ל.

2. כמפורט בכתב-האישום ובהכרעת הדין מיום 01.05.14, בתקופה הרלוונטית היה הנאשם בן-זוגה של ד, והתגורר עמה ועם שלושת ילדיהם המשותפים בביתם בבית שאן (להלן: "הבית"). הנאשם והמנוחה עבדו בזמנים הרלוונטיים במסעדה (להלן: "המסעדה") שבבעלות משפחת הנאשם, ושאותה ניהל הנאשם. מספר חודשים עובר לאירוע מושא כתב האישום, נתגלעו חילוקי דעות בין הנאשם למנוחה והיחסים בין השניים עלו על שרטון, כשעל רקע זה הביעה המנוחה בפני הנאשם את רצונה להתגרש ממנו. בעקבות כך החל הנאשם להתעמר במנוחה: הוא התנהג אליה בגסות; סילק אותה מעבודתה במסעדה; נתן הוראה לבעלי המכולת השכונתית שלא למכור לה דבר בהקפה; נטל ממנה את כרטיס ה"דלקן" שהיה ברשותה; וסרב לתת לה כסף מזומן. בנסיבות אלה נותרה המנוחה ללא אפשרות לכלכל אותה ואת ילדיה, והיא נאלצה לבקש כסף מבני משפחה על מנת לרכוש מצרכים בסיסיים.

כן איים הנאשם על המנוחה, בהזדמנויות שונות, ולעיתים אף באוזני בני משפחה, כי ירצח אותה. על רקע רצונה האמור של המנוחה להתגרש, גמלה בליבו של הנאשם החלטה להמיתה. לשם כך ביצע הנאשם מספר פעולות הכנה: מספר ימים לפני הרצח מילא הנאשם שני בקבוקים בחומר דליק (להלן: "החומר הדליק") ושמר אותם בשרותו; ומספר שעות טרם ביצוע הרצח הודיע הנאשם לעובדיו במסעדה כי אין בכוונתו לפתוח את המסעדה למחרת אותו היום.

וכך, בתאריך 26.08.12, סמוך לשעה 23:30, בעודם בבית, ניגש הנאשם אל ד, אחז בה בחוזקה ותקף אותה. ד החלה לזעוק לעזרה ולמשמע זעקותיה ניגשו שתי בנותיהם אשר שהו בבית - נ', ילידת 1998, וז', ילידת 2003 (להלן: "הבנות") - אל הנאשם וניסו למנוע ממנו להמשיך במעשיו. תוך כדי המעשים צעקה ד לעבר הבנות: "צאו מכאן! שלא יפגע בכן!", והנאשם משך אותן בחולצותיהן, דחפן אל מחוץ לבית ונעל את דלת הבית. הבנות רצו כשהן מבוהלות ובוכות אל בית סבתן, ודפקו על חלונה על מנת להעירה.

בינתיים, נטל הנאשם סכין ארוכה ודקר באמצעותה את ד מספר פעמים בצווארה, בראשה ובפניה, תוך שהוא חותך כלי דם מרכזיים, כל זאת במטרה להמיתה. ד ניסתה להתגונן מפני הנאשם תוך שהיא מצליחה לשרוט אותו, ואף נדקרה בידה כתוצאה מניסיון ההתגוננות. הנאשם המשיך במעשיו עד שהצליח להכניעה, וד צנחה ארצה כשהיא מתבוססת בדמה. לאחר מכן נטל הנאשם את החומר הדליק ושפך אותו על גופה של ד במטרה להציתה. בשלב זה חזרו הבנות אל הבית יחד עם סבתן, וגילו את המנוחה שוכבת, ללא רוח חיים, בתוך שלולית דם בסלון הבית. הנאשם נמלט מן המקום.

כתוצאה ממעשי הנאשם, נגרמו למנוחה פצעי חתך בשני כלי דם מרכזיים, דבר אשר הביא לאיבוד דם וגרם למותה. בנוסף, נגרמו למנוחה שישה חתכים בפניה ובצווארה, פצע מדמם בקרקפת וחתך נוסף במרפקה.

הכרעת הדין

3. הנאשם לא כפר בכך שביצע את הרצח במישור הפיזי, אולם טען, באמצעות סנגוריתו, כי מצבו הנפשי בעת ביצוע המעשים לא אפשר לו להבין את מהותם, וכן כי הוא אינו מסוגל לתקשר עם צוות ההגנה באשר לאופן ניהול התיק. בסוף דבריה הסכימה הסנגורית "כי במידה ויקבע שהנאשם כשיר לעמוד לדין והיה אחראי למעשיו בעת ביצוע הפעולה המיוחסת לו, הרי שיורשע", ושבמקרה זה יתמקדו טענות ההגנה בסוגיית העונש המופחת לפי סעיף 300א לחוק. בנוסף, במסגרת הסיכומים, טרם מתן הכרעת הדין, העלתה ההגנה טענה חלופית, ולפיה קיים חוסר בהירות באשר למצבו הנפשי של הנאשם בזמן ביצוע העבירה, המצדיק מינוי פאנל פסיכיאטרי אשר ימציא לבית המשפט חוות-דעת נוספת ביחס לנאשם.

4. במסגרת הכרעת-הדין סקרנו בפירוט את המידע אשר עמד בפנינו לצורך הערכת מצבו הנפשי של הנאשם, ובו מידע רפואי ופרטים אודות תפקודו של הנאשם טרם ביצוע העבירה, לרבות מידע באשר לאשפוז פסיכיאטרי משנת 2004; חומרי חקירה ומסמכים רפואיים אשר שפכו אור על מצבו של הנאשם והתנהגותו בזמן ביצוע העבירה ובסמוך לה; וחוות-דעת ומסמכים רפואיים בהן התייחסות לסוגיית מצבו הנפשי וכשירותו של הנאשם לעמוד לדין, אשר נערכו זמן מה לאחר ביצוע העבירה ולאחר הגשת כתב-האישום בתיק זה.
5. הנתונים שנסקרו בהכרעת הדין מצביעים על העדרה של אבחנה בדבר קיומה של מחלת נפש אצל הנאשם, ועל תמימות דעים בקרב כלל אנשי המקצוע שבדקו אותו, כי לא קיימות עדויות להפרעות בתוכן החשיבה שלו, להפרעות בתובנה או בשיפוט, לקיומן של הלוצינציות עליהן דיווח או למצב פסיכוטי אחר. למעשה, חלק ניכר מן הבודקים ציינו כי הנאשם הוא אדם מניפולטיבי, והעלו ספק ביחס לאמיתות דיווחיו.
- מנגד, הנאשם לא הביא כל ראיה מטעמו שהיה בה לרמוז על האפשרות, שהיה או שהנו חולה במחלת נפש, או שבשעת המעשה חווה ביטול של יסוד הרצייה או יסוד ההבנה.
6. כן התרשמנו כי דיווחיו של הנאשם באוזני רופאיו, בדבר שמיעת קולות, הם מגמתיים ונעדרי אמינות; כי מדובר בגרסה כבושה ומתפתחת; ושדיווחיו ביחס להזיות השמיעה אינם עקביים ואינם תואמים את התנהגותו או את תוכן השיחות שנערכו עמו במהלך בדיקותיו.
7. באשר לניסיונות האובדניים שביצע הנאשם, קבענו כי אין באלה, לכשעצמם, להעיד על קיומה של מחלת נפש או על ביטול יסוד הרצייה וההבנה של הנאשם בשלב כלשהו, או להקים ספק במישור זה. זאת במיוחד לאור הסיטואציה המורכבת בה היה הנאשם ועודנו נתון, ואשר יש בה להסביר את רצונו ליטול את חייו, ובהעדר תזה רפואית התומכת במסקנה אחרת.
8. בסוף הדברים קבענו כי הנאשם הוא בר-עונשין ושהוא כשיר לעמוד לדין. כמו כן דחינו את בקשת ההגנה להורות על כינוסו של פאנל רופאים אשר יחוה דעתו בשנית אודות מצבו הנפשי של הנאשם, וזאת נוכח התרשמותנו כי לא קיימת אי בהירות במישור זה.
9. לפיכך, ולנוכח הודאתו של הנאשם בכלל עובדות כתב האישום, הרשענו אותו בעבירות כמפורט בפתח החלטה זו. טיעוני הצדדים לעונש
10. ההגנה טוענת כאמור כי יש מקום להחיל על עונשו של הנאשם את הוראת סעיף 300א לחוק, המדבר על ענישה מופחתת בעבירת רצח, לצידה קבע המחוקק עונש חובה של מאסר עולם. בעניין זה מבקשת ההגנה להסתמך על חוות-דעתו של פרופ' שמואל טיאנו (להלן: "פרופ' טיאנו") מיום 08.05.14 (נ/8), אשר ממצאה יפורטו בהמשך; על עדותו של הנאשם; ועל עדויות בני משפחתו, באמצעותן מבקשת ההגנה ללמד על אופן תפקודו של הנאשם טרם הרצח.

- עוד מפנה ההגנה לעברו הרפואי-פסיכיאטרי של הנאשם, כאשר יש לציין שהפרטים נסקרו בהרחבה במסגרת הכרעת הדין.
11. המאשימה סבורה כי ההגנה לא הוכיחה התקיימות התנאים להחלתו של סעיף 300א לחוק, ולפיכך מבקשת להטיל על הנאשם את העונש המנדטורי לעבירת הרצח, קרי - מאסר עולם. לדבריה, הראיות שהוצגו מטעם ההגנה, בהן חוות-הדעת הפסיכיאטרית ועדותו של הנאשם, מחזקות את ההתרשמות כי הנאשם מתחזה לחולה נפש על מנת להתחמק מאחריות פלילית, ומכאן ברי כי אינו ראוי לענישה מופחתת. לגבי חוות-דעתו של פרופ' טיאנו סבורה המאשימה כי אין להעניק לה משקל רב, תוך שהיא מפנה לכך שהיא ניתנה כשבוע לאחר מתן הכרעת הדין; שהיא מבוססת על מפגש יחיד שקיים פרופ' טיאנו עם הנאשם ועל שיחה קצרה שקיים עם אחיו; ושקשה להבין ממנה מהי האבחנה המדויקת למצבו של הנאשם. עוד טענה, כי בניגוד לעדותו של פרופ' טיאנו, לא ניתן להצביע, במישור העובדתי, על קיומם של קריטריונים להפרעה דיכאונית, ושקביעותו של פרופ' טיאנו בעניין זה נשענות על דברי הנאשם ואחיו בלבד. חוות דעתו ועדותו של פרופ' טיאנו
12. כאמור, מטעם הנאשם הוגשה לבית המשפט חוות דעתו של פרופ' שמואל טיאנו מיום 08.05.14 (נ/8). חוות הדעת מבוססת על בדיקה שערך פרופ' טיאנו לנאשם ביום 04.07.13, בכלא צלמון. במהלך כתיבת חוות הדעת עמדו לרשות פרופ' טיאנו חוות דעתו של ד"ר סילביו בלן, תיקו הרפואי של הנאשם, התיעוד הרפואי של ביקוריו במוסדות הרפואיים השונים, תיק החקירה במשטרה והכרעת הדין. בעדותו מסר פרופ' טיאנו כי קיבל מידע גם מאחיו של הנאשם (עמ' 102; ש' 18).
13. על-פי ממצאיו של פרופ' טיאנו, הנאשם סובל מהפרעה דיכאונית וכן מהפרעת אישיות בלתי בשלה ותלותית. להתרשמותו, הנאשם החל לסבול מדיכאון לאחר מות אביו, והוא אף אושפז בשל כך בשנת 2004. מאוחר יותר, הסכסוך שבין הנאשם למנוחה השפיע על הנאשם באופן קשה, והנאשם, שהרגיש עצמו נעזב וננטש, הגיב בתגובה דיכאונית שלא אפשרה לו, מבחינת החשיבה, לחפש פתרונות חיוביים או למצוא דרך לפשרה וויתורים. עוד נאמר, כי הפתרון המידי, הקרוב והמתבקש בהפרעה שכזו הוא המוות, הן מוות של הזולת והן של עצמו, כאשר הנאשם במקרה זה הצליח להוציא אל הפועל רק אחד מבין שני הפתרונות. פרופ' טיאנו הסביר כי במצב הרגשי בו היה הנאשם נתון הוא לא היה מסוגל להגיע לפתרונות חיוביים, ועל כן, על אף שהוא כשיר לעמוד לדין, יש לראותו כמי שאחריותו לביצוע העבירה היא מופחתת.
14. ביחס לאבחנה כי הנאשם סובל מהפרעה דיכאונית, ציין פרופ' טיאנו כי הנאשם עונה על שישה מתוך תשעה קריטריונים רלוונטיים המופיעים במדריך האמריקאי לאבחון וסטטיסטיקה של הפרעות נפשיות (להלן: "DSM"), כאשר על מנת להגדיר אדם כמי שסובל מהפרעה דיכאונית יש צורך לאתר חמישה קריטריונים רלוונטיים. הקריטריונים עליהם הצביע פרופ' טיאנו הם:
- א. אפקט דיכאוני מדי יום ביומו, במהלך רוב שעות היום.

- ב. איבוד עניין בהנאות חיי היום-יום.
- ג. הפרעות בשינה מדי יום.
- ד. אי שקט פסיכומטורי או האטה פסיכומטורית (כאן נכתב: "כפי שמצוין בבדיקות השונות שעבר לאחר הרצח").
- ה. עייפות או ירידה באנרגיות מדי יום.
- ו. מחשבות חוזרות על מוות ואובדנות, כולל ניסיונות להתאבדות או תכניות לביצוע התאבדות.
- כ. הוסבר, כי יש צורך להראות שהתסמינים גורמים למצב של מצוקה ולהפרעה ביכולת לתפקד מבחינה הישגית וחברתית.
15. עוד נכתב, בהתייחס לממצאי אבחון פסיכו-דיאגנוסטי שעבר הנאשם ושב נקבע שהדיכאון שאובחן אצלו הוא נסיבתי, קרי - תוצאה של המצב בו היה נתון הנאשם לאחר ביצוע העבירה, כי מדובר בקביעה סובייקטיבית שאין לה בסיס מקצועי ושפרשנות זו אינה מדויקת.
- פרופ' טיאנו שלל מרכיב של התחזות בהתנהלותו של הנאשם, וסבר כי יש מקום לשקול גם את מרכיב האובדנות כראיה לקיומה של הפרעה דיכאונית ברמה בינונית, כאשר לדבריו רוב הפסיכיאטרים שבדקו את הנאשם מכירים בפוטנציאל האובדני הקיים אצלו.
16. פרופ' טיאנו נחקר בבית המשפט על חוות דעתו, והבהיר כי קיימות שלוש דרגות חומרה להפרעה דיכאונית, שהחמורה בהם היא דיכאון פסיכוטי. אבחנתו לגבי הנאשם היא שהוא סובל מדיכאון ברמה בינונית.
- כאשר התבקש להתייחס לקריטריונים שעליהם ביסס את מסקנתו באשר לדיכאון, פירט כך:
- א. אפקט דיכאוני מדי יום במהלך מרבית שעות היום - נלמד מפי הנאשם שסיפר על הפרעה קשה בתפקודו במסעדה, וכן כי היה נתון במצב רוח ירוד שלווה בהתקפי בכי.
- ב. איבוד עניין בחיי היום-יום - נלמד מדברי הנאשם כי "חוץ מאשר הבית שלו ולפעמים העבודה, הוא לא היה עוסק בשום דבר אחר" (עמ' 104; ש' 28-29).
- ג. הפרעות שינה מדי יום - מתבסס הן על דברי הנאשם והן על חוות דעת שהוגשו בעניינו.
- ד. האטה פסיכומטורית - הובהר כי ההאטה צריכה להיות ניכרת ולהופיע מדי יום, וכן כי למד את הדברים מבדיקות שנערכו לנאשם לאחר הרצח. כשנשאל באופן קונקרטי באשר למצבו של הנאשם בהקשר זה לפני הרצח, השיב כי הסתמך על דברי הנאשם לפיהם הוא בילה בתקופה זו את מרבית שעות היום במיטה (עמ' 106; ש' 6-11).
- ה. עייפות וירידה באנרגיה - אישר כי למד על כך מן הדיווח על עזיבת העבודה (עמ' 106; ש' 15).

ו. מחשבות חוזרות על מוות ואובדנות - פרופ' טיאנו הסכים לטענה כי לא כל אדם בעל נטיות אובדניות הוא גם בעל הפרעה דיכאונית. עוד מסר, כי הנאשם עצמו סיפר על ניסיון אובדני שביצע כשנתיים טרם מתן חוות הדעת, באמצעות בליעת כדורים, כשלא נמצא לדברים תיעוד במסמכים רפואיים (עמ' 110; ש' 22); כן הפנה לניסיון ההתאבדות שביצע הנאשם לאחר ביצוע הרצח, באמצעות שתיית דלק והצתה עצמית, כשאת הדלק, ששימש לכך, רכש טרם לכן.

17. בהמשך עדותו נשאל פרופ' טיאנו מה הייתה חוות דעתו אילו היה נודע לו כי המידע אותו מסר הנאשם ביחס לתפקודו הוא שגוי ומוטעה, ושבפועל הנאשם המשיך לתפקד בעסקו ולהתנהג כרגיל. תשובתו הייתה כי במצב כזה היה נוטה לדרג את ההפרעה הדיכאונית כקלה בלבד באופן שאינו מצדיק קביעת אחריות מופחתת (עמ' 106; ש' 27-28). כך, למשל, התבטא לגבי נושא הירידה בתפקוד, כי "לי נמסר על ידו (ע"י הנאשם, ת' כ'), שהיתה ירידה בתפקוד... אם יוכח שלא, אז קריטריון אחד מתוך ה-5 שמנתי, אכן אינם מתקיימים" (עמ' 112; ש' 22-25).

18. לצד זאת העיד, כי לבד מן הדברים שמסר הנאשם ביחס לרמת תפקודו, הסתמך בחוות דעתו על מבנה האישיות של הנאשם ועל האפיזודה הדיכאונית אותה חווה בשנת 2004; על העובדה שהנאשם ניסה להתאבד; ועל הבדיקות שנערכו לנאשם לאחר הרצח, בהן נקבע כי מצבו הנפשי מצדיק מתן טיפול תרופתי (עמ' 122-124).

פרופ' טיאנו התייחס לתרופות אותן קיבל הנאשם במהלך השנים כראיה לכך שהנאשם אכן היה שרוי במצב דיכאוני ושלא פעל באופן מגמתי ומניפולטיבי. לדבריו, אילו היו מטפלו מתרשמים כי מדובר במתחזה לא היו נותנים לו תרופות כמו זיפרקסה, מירו ואלופרידול (עמ' 119; ש' 30-33). כמו כן סבר שלא ניתן לקבוע כי המצב הדיכאוני החל אצל הנאשם לאחר הרצח (עמ' 120; ש' 24-29) נוכח אשפוזו משנת 2004 המוכיח כי דיכאון הוא האופן בו מגיב הנאשם למצבי אובדן ודחק, כפי שהגיב לפטירת אביו.

עדויותיהם של הנאשם ובני משפחתו

19. הנאשם סיפר בעדותו על התקופה בה היה מאושפז בשנת 2004. לדבריו, במהלך אותה התקופה היה ישן רוב הזמן, ביקש להתבודד ורצה שהזמן יחלוף. בלילות סבל לטענתו מסיוטים וביקש נפשו למוות, ובמילותיו: "כל הזמן רציתי להתאבד" (עמ' 141; ש' 14). בעת האשפוז רשמו לו רופאיו תרופות אותן המשיך ליטול, לדבריו, גם לאחר שחרורו ועד שנתיים או שלוש שנים טרם ביצוע הרצח. כן סיפר על ניסיון התאבדות שביצע טרם מקרה הרצח, באמצעות בליעת כדורים, כשלדבריו אחיו פינה אותו לאחר מכן לבית החולים שם עשו לו "שטיפת קיבה". הנאשם טען כי לא סיפר על כך לאיש, והוא לא הבהיר בעדותו מי מבין אחיו הסיעו לבית החולים.

20. באשר למצבו בסמוך לרצח, תיאר הנאשם בעדותו כי ביום שקדם לרצח לא חש בטוב ולא נכח בעבודה באופן סדיר, אלא "הייתי הולך וחוזר מתי שרציתי", כשלדבריו עבד רק שעה עד שלוש שעות ביום, שלאחריהן "הייתי הולך, נזרק באוטו, ישן, הולך לבית, ישן" (עמ' 142; ש' 7). כן תיאר מצב שבו רצה כל הזמן לישון כי "נמאס לי מהכל".

כאשר עומת הנאשם עם הממצאים של הצוות המטפל ב"שער מנשה", שם אושפז מכוח צו הסתכלות לאחר ביצוע הרצח כמפורט בהכרעת הדין, ולפיהם נצפה כשהוא מתפקד באופן תקין וללא סימני דיכאון, טען כי הדברים אינם נכונים ושהוא היה נתון במצב דיכאוני באותה העת.

הנאשם לא ידע להסביר כיצד האנשים הקרובים אליו, בהם אחותו ובתו, לא שמו לב לשינוי שחל בהתנהגותו בתקופה זו (עמ' 162).

21. באשר ליחס אל המנוחה, סיפר הנאשם כי באותה התקופה נהג לחלום שהמנוחה שולחת אליו כלבים ונחשים, וששמע קולות בתוך ראשו שהורו לו מה לעשות, כאשר בנקודה מסוימת במהלך עדותו סיפר כי הקולות החלו כחצי שנה טרם ביצוע הרצח (עמ' 154; ש' 3). במענה לחקירה נגדית אישר כי טרם ביצע הרצח היה נתון בוויכוח מול המנוחה משום שלא רצתה לעבוד עמו במסעדה, וכן אישר כי הוא עצמו סילק אותה מן העבודה, נתן הוראה לבעל המכולת שלא למכור לה בהקפה וסירב לתת לה כסף.

ביחס לתפקודו ביום ביצוע הרצח סיפר כי הוא היה זה שסגר את המסעדה ובאותו הזמן הורה לעובדיו להכניס את הבשר למקפיא והודיע להם כי אינו מתכוון לפתוח את המקום למחרת, כשלבדבריו עשה כן "כי נמאס לי לפתוח את המסעדה כבר" (עמ' 148; ש' 19). מאוחר יותר העיד כי אמר את הדברים עקב מחסור בכוח אדם (עמ' 157; ש' 14).

22. באשר לאירוע הרצח סיפר, כי בעת שישב בסלון ביתו נכנס בו שד ושהוא לא שלט על תנועותיו באותו הזמן. כשנשאל מדוע הרחיק את בנותיו מן המקום השיב כי אינו זוכר, וסיפר כי לאחר שהתנפל על המנוחה ודקר אותה הוא שתה דלק ושפך דלק על גופו. את הדלק קנה באותו הערב מתוך רצון להתאבד. לדבריו, ניסיון ההתאבדות נעשה ללא קשר לשד (עמ' 153; ש' 9-10), אולם במקום אחר העיד שהמעשה של שתיית הדלק נעשה תוך העדר שליטה על המעשים (עמ' 153; ש' 16-19). לצד זאת טען כי השד עזב אותו רק כשהגיע אל קבר אביו, שעה שבדלק השתמש הנאשם טרם לכן. הנאשם התקשה להסביר מדוע לא ביצע את ניסיון ההתאבדות לאחר שסיים את עבודתו ובסמוך לאחר רכישת הדלק, ומדוע שב לביתו טרם ביצע תכנית ההתאבדות. מאוחר יותר בעדותו הסביר כי הדלק קשור לקולות ששמע, ושהחלו כחצי שעה לפני שהגיע השד.

23. ר ג, אחותו של הנאשם, סיפרה על יחסיה הקרובים הן עם הנאשם והן עם המנוחה. ר סיפרה כי לאחר מות אביהם נכנס הנאשם למצב של דיכאון עמוק (עמ' 172; ש' 14-17), הוא רזה מאוד ויום אחד התמוטט ולאחר מכן אושפז. באותה התקופה החל הנאשם לספר לר על חלומות רבים שחלם, בהם הופיעה גם דמות אביהם. ר העידה כי פעמים רבות היה הנאשם דורש ממנה לפגוש אותו באופן מידי לאחר שחלם, כשלבדבריה ראתה בכך עדות לשיגעון. באשר להתרחשות בתקופה שקדמה לרצח, ר סיפרה כי בשל משבר אישי התנתקה בתקופה זו מבני משפחתה, ועל כן התקשתה לתאר את תפקודו של הנאשם. לצד זאת, סיפרה כי בשבוע שקדם לרצח הבחינה שהנאשם והמנוחה אינם מתייצבים באופן סדיר לעבודה במסעדה, ובפרט שהמנוחה נעדרה מן המסעדה, כשבעניין זה הסבירה כי מקום עבודתה ממוקם מעל למסעדה. כן הבחינה, במהלך פגישה עם אחותה ועם המנוחה, שפניה של ד נפולות. מאוחר יותר בעדותה סיפרה כי הנאשם שיתף אותה בדבר רצונו להתגרש, וזאת מספר חודשים טרם הרצח, אלא שר לא הבחינה באותה העת בשינוי כלשהו בהתנהגותו או ביחסיו עם המנוחה.

24. כ ג הוא אחיו של הנאשם, וגם הוא העיד כי לאחר מות אבי המשפחה אושפז הנאשם עקב דיכאון. כשהתבקש לתאר את התנהלותו של הנאשם באותה התקופה, סיפר כ כי הנאשם חלם הרבה וניהל את חייו על-פי חלומותיו, וכן כי היה במצב רוח ירוד באותה התקופה ונטל כדורים.

כן סיפר, כי הנאשם התבטא בפניו מספר פעמים כי נמאס לו מהחיים ושאינו רוצה לחיות עוד, מבלי לפרש מתי נאמרו הדברים; ושהנאשם חש תמיד רגשי נחיתות ביחס ליתר בני משפחתו. כאשר לתקופה הסמוכה לרצח, כוכב סיפר כי הזמין את הנאשם והמנוחה לאירוע שערך לבנו בגן-השלושה, ושכבר בשיחה עמם הבין כי דבר מה אינו כשורה. לאירוע הגיעה המנוחה לבדה עם אחד מילדיה, ולדבריו "היא הייתה קצת בדיכאון" (עמ' 192; ש' 16-17). מאוחר יותר הבין כוכב, מבלי שפירט כיצד, כי הנאשם והמנוחה היו מסוכסכים. עוד סיפר, כי כששאל את הנאשם מדוע לא הגיע לאירוע בגן השלושה, הנאשם כלל לא זכר במה מדובר; וכן כי בשבועות שקדמו לרצח הנאשם לא נכח תמיד במסעדה וששיחות עמו ניתן היה להבחין "שהיה לו משהו לא בסדר" (עמ' 193; ש' 22). במענה לחקירה נגדית, ולאחר שהופנה לדברים שמסר לחוקריו (ת/74), אישר כוכב כי ידע שהסכסוך בין הנאשם למנוחה אירע לאחר שהמנוחה ביצעה הפלה בניגוד לרצונו של הנאשם, ושהוא ידע שהם אינם מדברים ביניהם עקב כך. כששאל מדוע מסר לחוקריו, לאחר הרצח, שלא הבחין בהתנהגות מוזרה מצד הנאשם, טען כי תנאי התשאול היו קשים, בזמן שאנשים רבים התקהלו בבית ושהוא היה מבולבל.

25. אחיינו של הנאשם, מ ג, העיד כי עבד עם הנאשם במסעדה, לסירוגין, עד כחודש ימים טרם הרצח, ושבאותה התקופה נכח הנאשם במסעדה במשך כל שעות הפתיחה. לדבריו, לאחר שעזב את המסעדה הבחין כי המצב במקום הידרדר ושחלה ירידה בתפקודו של הנאשם, אשר הפסיק לשהות במסעדה כל העת, לא חש בטוב והיה "הולך ובא", לדברי מאיר. כאשר ניסה מאיר לברר עם הנאשם מה גרם לשינוי, השיב לו הנאשם כי הוא חולם על אביו כל הזמן ולא סיפק תשובה הגיונית. כאשר למנוחה, העיד מאיר כי בזמן שעבד במסעדה גם היא הייתה פעילה במקום, וטען כי כשפנה אליה לברר מדוע חלה הידרדרות בתפעול המסעדה, השיבה שהיא "צריכה להיות עם הילדים".

26. י ג, אחיו הגדול של הנאשם, העיד כי פגש את הנאשם פעמיים, בחודש שקדם לרצח. באחת הפעמים פגש בו במסעדה והבחין כי פניו נפולות, וכששאל אותו לפרש הדבר הנאשם סיפר לו שהמנוחה הפסיקה את עבודתה במסעדה. בעת ביקור נוסף שערך אלי במסעדה הנאשם לא היה במקום.

דיון והכרעה

27. סעיף 300א(א) לחוק העונשין קובע כלהלן:

"300א. על אף האמור בסעיף 300, ניתן להטיל עונש קל מהקבוע בו, אם נעברה העבירה באחד מאלה:

(א) במצב שבו, בשל הפרעה נפשית חמורה או בשל ליקוי בכושרו השכלי, הוגבלה יכולתו של הנאשם במידה ניכרת, אך לא עד כדי חוסר יכולת של ממש כאמור בסעיף 34 ח -

(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או
(2) להימנע מעשיית המעשה".
28. מן הסעיף עולה כי אחריות מופחתת תוכר בהתקיים שלושה תנאים מצטברים:
א. הנאשם לוקה בהפרעה נפשית חמורה (או ליקוי בכושר השכלי, אשר לא נטען בענייננו);
ב. יכולתו להימנע מביצוע הרצח הוגבלת במידה ניכרת;
ג. קיים קשר סיבתי בין ההפרעה הנפשית לבין ההגבלה הניכרת ביכולת להימנע מהרצח.
הנטל להוכיח את התקיימות התנאים מוטל על כתפי הנאשם, כשמידת ההוכחה היא של מאזן הסתברויות (ע"פ 10669/05 אברהם מטטוב נ' היועץ המשפטי לממשלה (07.02.08), פסקה 15).
29. כפי שניתן לראות, קיים דמיון רב בין תנאי סעיף 300א לתנאי סעיף 34ח, למעט שני הבדלים עיקריים:
א. הוכחה של "הפרעה נפשית חמורה" (סעיף 300א) תחת "מחלת נפש" (סעיף 34ח).
ב. דרישה כי ההפרעה הנפשית הגבילה "במידה ניכרת" את היכולת להימנע מהרצח (סעיף 300א) לעומת דרישה כי מחלת הנפש הביאה ל"חוסר יכולת של ממש" להימנע מביצוע העבירה (סעיף 34ח).
על יסוד השוואה זו פסק בית-המשפט העליון, כי "המקרים בהם יש להחיל את סעיף 300א הם אותם מקרי גבול שבהם עומד נאשם על סף העמידה בתנאי סעיף 34ח לחוק (שעניינו סייג לאחריות פלילית בשל מחלת נפש), אך בשל עוצמתם הפחותה של תסמיני ליקויו, אינו חוצה אותו" (ע"פ 6504/10 עדוואן (יחיא) פרחאן נ' מדינת ישראל (02.10.13); עוד ראה: ע"פ 5951/98 מליסה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(5) 49, 57-58).
כן נקבע בפסיקה, בהתאם לאותה גישה מחמירה, כי גם בהתקיים שלושת התנאים, לבית המשפט שיקול דעת האם להפחית מן העונש ובאיזו מידה; כשההכרעה בעניין זה נעשית בהתאם לנסיבות המקרה, ועל פי רוב בית משפט לא יפחית מעונש החובה אלא במקרים שבהם "תחושת הצדק לא מתיישבת עם הטלת עונש מאסר עולם בשל מצבו הנפשי של מבצע העבירה בעת ביצועה" (ע"פ 8287/05 גורם בחטרה נ' מדינת ישראל (11.08.11)).

30. ההגנה מבקשת לשכנע כי הנאשם סבל וסובל מהפרעה נפשית חמורה שמהותה שילוב שבין הפרעה דיכאונית בעוצמה בינונית והפרעת אישיות בלתי בשלה. התזה העיקרית של ההגנה היא שהנאשם סבל מדיכאון טרם הרצח, ושעקב הדיכאון, בנוסף לאישיותו הילדותית, לא היה מסוגל להגיב למשבר אותו חווה ביחסיו עם המנוחה אלא באמצעות מעשה קטלני. לדידנו, וכפי שניתן להבין מעדותו של פרופ' טיאנו וממסמך שכותרתו "המלצות והנחיות לגבי הכנת חוות דעת בהקשר לנושא עונש מופחת" (ת/72), כל אחת משתי ההפרעות שהוזכרו, קרי - הפרעה דיכאונית והפרעת אישיות בלתי בשלה, לכשעצמה אינה ניתנת להגדרה כ"הפרעה נפשית חמורה". כך או כך, איננו סבורים כי הסיווגים וההגדרות הקליניות הם העיקר, אלא יש להידרש לתסמינים המופיעים אצל הנאשם, לעוצמתם ולראיות שישנן בדבר השפעת המצב הנפשי על תפקודו (ע"פ 5417/07 ניקולאי בונר נ' מדינת ישראל (30.5.13)).
31. באשר לתסמינים, אנו סבורים כי לא קיימות ראיות משכנעות, במאזן ההסתברויות, המצביעות על כך שהנאשם סבל ממצב נפשי אשר השפיע על יכולת ההבנה שלו באשר למעשיו או על יכולתו להימנע מהם, במידה ניכרת או בכלל. שוכנענו כי חוות דעתו של פרופ' טיאנו אינה מבוססת על תשתית עובדתית ראויה ובעלת משקל, אלא שמרביתה נשענת על דברים שנמסרו מפי הנאשם עצמו, או אחיו, חלקם בסתירה לממצאנו במסגרת הכרעת הדין. כן ראינו לציון, כי עדויותיהם של הנאשם ובני משפחתו ניתנו רק לאחר שפרופ' טיאנו נחקר על חוות דעתו, כאשר היה ידוע לצוות ההגנה כי הבסיס העובדתי עליו נשענת חוות הדעת הוא דל ושהמאשימה מבקשת לקעקע אותו ולהפנות לעדויות שנמסרו בעבר ולממצאי הכרעת הדין. במצב זה ברי, כי משקלן של העדויות, שמלכתחילה היו צריכות לטעמנו לשמש בסיס למתן חוות הדעת ולא להשלים את החסר בה, אינו רב.
32. באשר לנאשם, זה בחר שלא להעיד בשלב הקודם, טרם מתן הכרעת הדין, וכפי שנבהיר הוא מסר לראשונה פרטים אודות תפקודו הלקוי, לכאורה, רק בעדותו כאן, במסגרת הטיעונים לעונש ולאחר מתן עדותו של מומחה ההגנה. מכאן שמשקל עדותו, ככל עדות שנכבשה משך זמן כה רב ללא הסבר מניח את הדעת, הוא מועט.
33. להלן נפרט:
- כפי שקבענו בהכרעת הדין, מכלול העדויות והראיות שהונחו בפנינו מצביע על מתח רב ששרר בין הנאשם למנוחה טרם הרצח, ועל כך שהנאשם הפגין התנהגות אלימה ונקמנית כלפי המנוחה, שאינה מעידה על דיכאון או על חוסר בשלות. פרט לכך לא גילה הנאשם התנהגות חריגה בתקופה שקדמה לרצח, ומספר עדים, בהם בתו של הנאשם, אחיו א ואחד מעובדיו, העידו כי לא הבחינו בדבר מה חריג בהתנהלותו במהלך תקופה זו, פרט ליחסיו המעורערים עם המנוחה (ראה פסקאות 14-16 בהכרעת הדין).
- בעניין זה נזכיר, כי בהכרעת הדין קבענו ש"כל הראיות מצביעות על כך שתפקודו הכללי של הנאשם עובר לביצוע הרצח היה תקין, אף אם לא רצוי, הן במסגרת עסקו והן אל מול ילדיו ובני משפחתו, ושמכריו וקרוביו לא הבחינו בסמינים למצוקה, למזרות, להעדר תפקוד או לשיפוט לקוי" (עמ' 84; ש' 16-19).
34. באשר לעדויות המאוחרות שהובאו במסגרת הטיעונים לעונש, בהתחשב בתוכן הדל ובמשקלן המועט אין בהם לטעמנו כדי לסתור את ממצאי הכרעת הדין.

כך, למשל, האחות ר העידה כי בתקופה הרלוונטית היא התרחקה מבני משפחתה ולכן אינה יכולה למסור פרטים אודות תפקודו של הנאשם; האח אלי העיד על פעם אחת ויחידה בה הגיע אל המסעדה והנאשם לא היה שם; והאח כוכב מסר מצדו עדות בה סתר את הדברים שמסר לחוקריו בסמוך לאחר הרצח, ולפיהם לא הבחין בהתנהלות מוזרה מצד הנאשם (ת/74). העד היחיד, פרט לנאשם עצמו, שלכאורה מסר על תפקוד לקוי של הנאשם במסעדה, הוא האחין מאיר, אלא שזה התמקד במצבה של המסעדה בתקופה שקדמה לרצח בהשוואה לתקופה קודמת במהלכה הוא עצמו עבד במקום יחד עם הנאשם. מצב זה ניתן לכאורה לייחס לעובדה שהמנוחה הפסיקה לעבוד במסעדה, או לנימוקים אפשריים אחרים, ואין בו להעיד בהכרח על מצבו הנפשי של הנאשם. מעבר לכך, מאיר לא ידע לנקוב במספר הפעמים שבהם ביקר במסעדה במהלך אותה תקופה, משך כחודש ימים, והעריך כי עשה כן יותר מפעם בשבוע (עמ' 206; ש' 23).

35. אף אחד מן העדים לא ידע לומר כמה שעות בפועל עבד הנאשם במסעדה בכל יום או מה עשה בזמן שלא נכח במסעדה. מנגד, עובדי המסעדה לא הובאו למתן עדות מטעם ההגנה, כשאחד העובדים העיד בקשר לכך, טרם מתן הכרעת הדין, כי תפקודו של הנאשם במסעדה היה תקין. למעשה, כך ניתן לקבוע על-פי מקבץ העדויות, המסעדה המשיכה לפעול ולתפקד, אף בהעדרה של המנוחה, עד לערב בו בוצע הרצח. גם העדים שהובאו בשלב זה מטעם ההגנה ייחסו את ההידרדרות, לכאורה, במצב המסעדה, להיעדרותה של המנוחה מן המקום, לצד דבריהם באשר למצבו הנפשי של הנאשם.

לפיכך, בהתייחס למכלול, התרשמנו כי לבד מן הראיות המעידות על משבר שפקד את יחסיהם של המנוחה והנאשם, אין בנמצא ראיות בעלות משקל לתפקוד לקוי של הנאשם באותה תקופה או לתסמינים אחרים המעידים על הפרעה נפשית ממנה סבל באותה תקופה.

36. עוד קבענו, וגם כעת לא הובאו ראיות שיש בהן לסתור ממצא זה, "כי הנאשם עצמו לא הביא כל ראייה לכך שנטל תרופות פסיכיאטריות בתקופה שקדמה לרצח, שפנה לקבלת טיפול במישור זה או שהמשיך במעקב הרפואי במסגרת קופת-חולים "כללית" לאחר סיום המעקב בבית-החולים "הלל יפה" (עמ' 84; ש' 23-25). הדברים קיבלו ביטוי גם בגיליון הרפואי של הנאשם במהלך אשפוזו לאחר הרצח, בו נרשם כי הנאשם "בריא בד"כ וללא טיפול תרופתי קבוע" (ת/67). כאן יש להסביר ולפרט, כי לאחר שהנאשם אושפז בשנת 2004, בשל דיכאון מג'ורי שהתפתח אצלו לאחר מות אביו, הוא הופנה להמשך מעקב, לפסיכותרפיה ולטיפול תרופתי במסגרת שירותי הבריאות בקהילה, וביתר פירוט - למרפאת בריאות הנפש של קופת חולים כללית בבית-שאן. אלא שמאז חודש פברואר 2005, אז הופסקו בדיקות המעקב שהתקיימו בבית-החולים "הלל יפה", אין כל ראייה לכך שהנאשם המשיך בטיפול זה או אחר עקב דיכאון, פרט לעדויות בדבר נטילת תרופות, כשבעניין זה העיד הנאשם שהוא המשיך ליטול תרופות לטיפול בדיכאון עד שנתיים-שלוש טרם ביצוע הרצח. גם האח כוכב העיד כי הנאשם "היה מטופל על-ידי כדורים המון זמן... הוא היה לוקח כדורים, זה מה שאני זוכר" (עמ' 191; ש' 32 + עמ' 192; ש' 1).

אלא שעדויות אלה אינן מהוות תחליף ל"ראייה הטובה ביותר" במקרה זה, והיא תיקו הרפואי של הנאשם, המצוי בשליטתו. העובדה כי התיק לא הוצג בפנינו פועלת לחובת הנאשם. זאת ועוד, על-פי האמור בחוות-דעתו של פרופ' טיאנו, תיקו הרפואי של הנאשם שימש בסיס לכתיבת חוות דעתו, כך שאם הדברים היו מפורטים בתיק היינו מצפים כי יינתן לכך ביטוי בחוות-הדעת או בעדותו של פרופ' טיאנו.

37. עוד ניתן להצביע על חוות דעתו של ד"ר ליידרמן (ת/72), מנהל מחלקה בשער מנשה, אשר התבססה על כלל הבדיקות, ההערכות והאבחונים שנערכו לנאשם במהלך תקופה של כחודש ימים, במסגרת צו הסתכלות. ד"ר ליידרמן קבע אז כי לא נמצאו אצל הנאשם סימנים למצב של דיכאון מג'ורי.

38. לסיכום הדברים עד כה, אין בנמצא ראיות לכך שתפקודו הכללי של הנאשם טרם הרצח היה לקוי באופן המעיד על מצב נפשי רעוע, ואין ראיות המעידות על טיפול שקיבל, תרופתי או אחר, לטיפול בדיכאון או בבעיה נפשית אחרת. למעשה אין כל ראיה המעידה על אפיזודה נוספת של דיכאון אצל הנאשם לאחר שנת 2005.

39. באשר לטענה בדבר קיומן של נטיות אובדניות: אכן, לאחר ביצוע הרצח ניסה הנאשם להתאבד, באמצעות שתיית בנזין, עקב כך אושפז מיד לאחר מעצרו בבית החולים "העמק", שם נבדק, כמפורט בהכרעת הדין, על-ידי הפסיכיאטר ד"ר עמיחי הר אבן (להלן "ד"ר הר אבן"). בבדיקה זו, כך נכתב בהכרעת הדין, "לא עלו תכנים דיכאוניים אופייניים של אשמה או חוסר ערך" (עמ' 86; ש' 4-5), וד"ר הר אבן קבע כי אין עדות "לתכנים אופייניים של דיכאון אצל הנאשם, אלא אמירות אובדניות כלליות ללא איום קונקרטי" (עמ' 86; ש' 6-7).

ביום 04.10.12, לאחר שהובהר לנאשם כי תמה תקופת ההסתכלות ושעליו לשוב למעצר, הוא נצפה מנסה לחנוק את עצמו באמצעות ציפית של כרית, וזאת ליד השוטר שהשגיח עליו. ד"ר פואד אלפארס שבדק את הנאשם לאחר מכן, התרשם כי ניסיון התאבדות זה "לא היה כתוצאה מדיכאון או ממצב פסיכוטי".

לאחר מעצרו ניסה הנאשם להתאבד פעם נוספת, כאשר ביום 19.08.13 הוא הובא ממעצרו אל בית החולים "זיו" בצפת כשהוא מונשם ומחוסר הכרה, עקב נטילת מספר רב של כדורים פסיכיאטריים (נ/2). ד"ר טלי ברטלר, שבדקה את הנאשם במהלך אשפוז זה, כתבה שהנאשם "...נראה במצוקה, האפקט נראה דיכאוני, בוכה לעיתים... מתאר מצב רוח ירוד ביותר... טוען כי אין טעם לחייו ומתאר רצון ממשי למות ולהתאבד... שולל תכנית קונקרטית מיידית לפגיעה עצמית, אך אומר ינסה להתאבד בהמשך...".

40. ביום 10.09.13, עקב ניסיונות ההתאבדות וחלוף הזמן מאז ניתנה חוות-דעתו של ד"ר ליידרמן, נבדק הנאשם על-ידי ד"ר פואד אלפארס (מ/1), מטעם הפסיכיאטר המחוזי. ד"ר אלפארס ציין בחוות דעתו שהנאשם דיבר על הניסיונות האובדניים, ומסר לו כי הוא "...מפחד מהעתיד, הוא מודאג מאוד עד כדי כך שאין לו אומץ לחשוב על עתידו ועל מה יקרה בבית משפט. מסר שקשה לו מאוד עם מה שקרה בעבר והוא במצוקה".

בקשר לכך, ומשלא נטען בפנינו אז כי הנאשם ניסה להתאבד טרם ביצוע הרצח, קבענו בהכרעת הדין כי הניסיונות האובדניים, לכשעצמם, אינם מעידים על קיומה של מחלת נפש, אלא נעשו לאור הסיטואציה המורכבת בה נתון הנאשם, אשר יש בה להסביר את רצונו ליטול את חייו.

ביחס להימלטותו של הנאשם מן הזירה וניסיון ההתאבדות לאחר הרצח, מצאנו כי יש בדברים להצביע על הבנת הפסול שבמעשים, על תחושת אשמה עקב אותו מעשה ועל רצון להתחמק מהליכי שפיטה ומן ההתמודדות עם בני משפחתו. 41. כעת מעלה ההגנה טענה חדשה, ולפיה גם טרם הרצח ניסה הנאשם להתאבד, באמצעות בליעת כדורים. הדברים נמסרו מפי הנאשם לפרופ' טיאנו, והנאשם חזר עליהם בעדותו, תוך שמסר כי אחיו הוביל אותו לבית חולים לאחר מכן, שם עבר שטיפת קיבה, ושהוא לא סיפר על המקרה לאיש.

האחות ר העידה בעניין זה: "לי הוא סיפר שהוא ניסה להתאבד... בשתיית כדורים ואחי לקח אותו לבית חולים לעשות שטיפה. כשקרה המקרה, והוא התעקש איתי על זה. וכשקרה המקרה אני חיפשתי תיעוד, לא מצאתי תיעוד כזה. אז אני שואלת אותו: "תגיד לי, אתה בטוח שאתה ניסית פעם להתאבד"? הוא אמר לי: "כן". אבל אמרתי לו: "אני לא מוצאת תיעוד לזה". והוא מתעקש עדיין שהוא ניסה להתאבד... אבל אני לא מצאתי תיעוד כזה בבית חולים העמק...". (עמ' 182; ש' 14-8).

מאחר יותר, כשנשאלה לשם מה חיפשה את התיעוד על המקרה, השיבה: "להביא עדות" (עמ' 196; ש' 16), והבהירה כי לא הייתה מודעת לניסיון ההתאבדות לפני אירוע הרצח, ושהדברים נודעו לה מפי הנאשם במהלך ניהול התיק (עמ' 186; ש' 25).

מעבר לכך אין בנמצא עדויות וראיות שיש בהן לשפוך אור על ניסיון ההתאבדות הנטען. הנאשם עצמו לא הבהיר מי מבין אחיו הסיע אותו לבית החולים באותו מקרה, ומקרב בני משפחתו שהעידו לא היה מי שידע לספר על המקרה. 42. במצב דברים זה סבורים אנו כי ההגנה לא הצליחה להוכיח שהנאשם ניסה להתאבד טרם מקרה הרצח, ולדידנו, כפי שהבהרנו בהכרעת הדין ולעיל, ניסיונות ההתאבדות שנעשו לאחר הרצח אינם מהווים ראיה למצבו טרם לכן אלא יש בהם ראיה למצבו הנפשי לאחר ביצוע הרצח, בין היתר עקב הפנמת התוצאה של מעשיו, היותו נתון במעצר והחשש מפני העתיד לבוא.

הרבה מעבר לנדרש נוסף, כי אף אילו היה מוכח ניסיון אובדני, בעקבות פטירת האב וכדומה, לא היה בכך להוות ראיה באשר למצבו הנפשי של הנאשם עובר לאירוע הרצח, ובהינתן מכלול הנתונים שפורטו בהחלטה זו.

43. נתנו דעתנו לדבריהם של הנאשם ושל אחיו כ, לפיהם הנאשם התבטא פעמים רבות שנמאס לו מהחיים ושאין רוצה לחיות יותר (עמ' 194; ש' 2-4). לטעמנו אין באמירות אלה, ככל שהדברים נכונים, ללמד בהכרח על נטיות אובדניות. מדובר בהתבטאות כללית התואמת את מזגו של הנאשם כפי שמשתקף ממכלול הראיות וכפי שפורט בהרחבה בהכרעת הדין. הדברים אף לא עלו בעדויותיהם של יתר בני המשפחה, ומכאן ניתן ללמוד כי ההתבטאויות האמורות לא הגיעו לאוזניהם, או, ככל שהדברים נאמרו בנוכחותם, שלא הותירו בהם רושם עז.

44. לסיכום, בהתייחס לתסמינים אותם פירט פרופ' טיאנו בחוות דעתו, אנו סבורים כי אין בידי ההגנה ראיות טובות המעידות על תפקוד לקוי של הנאשם טרם הרצח או קשיי תפקוד ניכרים; על הפרעות שינה המתרחשות מדי יום; על אי שקט פסיכומטורי או האטה פסיכומטורית. עוד התרשמנו כי אין בנמצא עדויות לנטיות אובדניות שהיו קיימות אצל הנאשם טרם הרצח, פרט לאמירות כלליות לפיהן "נמאס לו מהחיים". מכאן, וכפי שהעיד פרופ' טיאנו בעצמו, יש לדחות את האבחנה לפיה הנאשם סבל טרם הרצח מדיכאון ברמה בינונית, וכן את הטענה כי נפגעה עקב דיכאון זה יכולתו לשלוט במעשיו.

45. ההגנה טוענת בסיכומיה כי דרגת התלות של הנאשם הייתה כה גבוהה, שהוא לא מסוגל היה לעמוד באיום שהמנוחה תעזוב אותו. טענה זו אינה מעידה על פגיעה ביכולת להימנע ממעשה הרצח או לפגיעה בהבנתו של הנאשם את מעשיו. ככל שהנאשם היה תלוי במנוחה, ואנו יוצאים מנקודת הנחה שאכן התקיימו יחסי תלות בין השניים בעיקר בכל הקשור לניהול ותפעול המסעדה, הרי שתלות זו אינה מצביעה על הפרעה נפשית חמורה שיש בה לפגוע במידה ניכרת ביכולתו של הנאשם להבין את מעשיו או להימנע מהם.

46. סוף דבר, אנו דוחים את טענת הנאשם כי יש להטיל עליו עונש מופחת.

גזר דין

הנאשם הורשע בביצוע עבירות של רצח בכוונה תחילה, עבירה לפי סעיף 300 (א) (2) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין") וכן בעבירת איומים, עבירה לפי סעיף 192 סיפא לחוק העונשין.

כמפורט בהכרעת הדין, הנאשם בדם קר ובאכזריות יתרה רצח את המנוחה ד ג (להלן: "ד"). בהכרעת הדין פרטנו את נסיבות הרצח האכזרי, עת דקר הנאשם את ד ז"ל דקירות עמוקות בכל חלקי גופה וזאת לעיני ילדיה.

במסגרת הכרעת הדין דחינו את טענת הנאשם לפיה אינו בר עונשין ואינו אחראי למעשיו.

עוד דחינו במסגרת החלטה נוספת את טענת הנאשם לפיה זכאי הוא ליהנות מענישה מופחתת בהתאם לאמור בסעיף 300 א' לחוק העונשין.

בתום הכרעת הדין שמענו בקשב רב את דברי אחותה של המנוחה, הגברת ענת סויסה ואף קיבלנו עותק מדבריה, תוך שביקשנו למחוק את אותם קטעים אשר לא היו רלבנטיים במסגרת גזר הדין.

ב"כ המדינה ביקשה בטיעוניה לעונש להטיל על הנאשם את עונש מאסר החובה הקבוע בחוק וכן עונש מצטבר בגין העבירה הנוספת בה הוא הורשע, דהיינו עבירת האיומים.

עוד ביקשה ב"כ המדינה, להשית על הנאשם את הפיצוי המקסימלי הקבוע בחוק, לכל אחד ואחד מבני המשפחה באשר לטענתה כולם הינם בגדר נפגעי עבירה וכקבוע בסעיף 77 לחוק העונשין.

ב"כ הנאשם ביקשה להסתפק בעונש החובה הקבוע בחוק, דהיינו מאסר עולם. לשיטתה העבירה האחרת נבלעת בעבירה החמורה של הרצח. באשר לפיצוי ביקשה ב"כ הנאשם כי עקב נסיבותיו המיוחדות של הנאשם לא יוטל עליו פיצוי כלל. הנאשם, בדבריו האחרונים בפניו, אמר שהוא מצטער.

לאחר שנתנו דעתנו לטענות הצדדים, אנו מטילים על הנאשם ובהתאם להוראות המחוקק את עונש החובה המוטל על מי שמורשע ברצח, דהיינו עונש של מאסר עולם.

בנסיבות הכרעת הדין, סברנו כי אין להשית על הנאשם עונש מצטבר נוסף בגין העבירה הנוספת בה הורשע שכן סבורים אנו שבהשתתפות עונש מצטבר נוסף יכול שיהיה משום פחות או זילות בעונש של מאסר עולם.

באשר לפיצוי, הרי שלאחר ששקלנו בדבר, סברנו כי יש לפסוק את הפיצוי המקסימלי כקבוע בחוק לשני הוריה של המנוחה וזאת כיחידה אחת וכן סכום פיצוי זהה לכל אחד משלושת ילדיה של המנוחה בהיותם כולם יחד הגרעין המשפחתי הבסיסי של משפחתה של המנוחה ומי שנפגעו פגיעה שאין לתאר אותה עקב רציחתה של המנוחה.

סוף דבר איפוא, אנו גוזרים על הנאשם את העונשים הבאים:

מאסר עולם וכן את הפיצוי המקסימלי הקבוע בחוק בסך של 258,000 ₪. סכום זה במלואו ישולם לכל אחד מילדיה של המנוחה וכן לשני הוריה של המנוחה, וכאמור כיחידה אחת.

סך הכל איפוא ישלם הנאשם ארבע פעמים את גובה הפיצוי המקסימלי ובהתאם לפירוט כפי שפירטנו לעיל.

ב"כ המדינה תמסור את פרטי הוריה של המנוחה וכן את פרטי ילדיה של המנוחה למזכירות ביהמ"ש וסכום הפיצוי יופקד בקופת ביהמ"ש לזכות הוריה של המנוחה ולזכות ילדיה של המנוחה. סכום הפיצוי כמפורט לעיל יופקד תוך 90 יום מהיום בגזברות בית המשפט.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום מהיום.

ניתן והודע היום כ"ח תשרי תשע"ו, 11/10/2015 במעמד הנוכחים.

ס. הנשיא, השופט תאופיק כתילי [אב"ד]

א' קולה, שופט

ד' צרפתי, שופט

הוקלד על ידי יבגניה דורין-מלמוד